

LOCUIŢA

(din *Monografia folclorică a satului Livezi – Harghita*)

A. Tipul de locuinţă

Casa rămâne, în existenţa satului, o realizare armonioasă cu peisajul din care se desprinde. „*Căsuşa, oricât de redusă la elementele necesare adăpostirii, va purta întotdeauna un semn de noblete*”... Poporul român e fără îndoială îndrumat din adâncul său spre pitoresc. El pune totuşi în această patimă a lui o măsură, un ritm şi un duh atât de degajat, cum nici unul dintre toate neamurile înconjurătoare”¹.

Numai atunci când casa apare ca un simbol al unităţii celor două valenţe tradiţionale ale existenţei ţăranului – materială şi spirituală, însemnătatea şi valoarea ei vor fi pe deplin înţelese. În orice obiect sau fenomen popular se poate desluşi această dublă valenţă. Cu atât mai mult, spaţiul care adăposteşte deopotrivă pâinea şi doina, cenuşa şi bocetul, laviţa şi iia (hainele de sărbătoare) sau plânsul miresii, spaţiul acesta are semnificaţia sacrificiului pentru armonie, pentru curăţenie şi frumos.

Privită sub aspectul ei evolutiv, locuinţa din toate timpurile a reprezentat un element esenţial în viaţa familiei. De mii de ani a constituit elementul de continuitate şi statornicie a românului pe aceste locuri. Alături de alte vestigii ale culturii populare, a unui mod de locuire tradiţional, legătura cu mediul geografic şi producerea materialului popular ne permite să evidenţiem trăsăturile specifice satului şi din această perspectivă. Nu înainte de a expune succint concluzii ale cercetătorilor la valoarea de document în istoria poporului nostru a locuinţei ţărăneşti. Izvor documentar, ea este mărturia etnografică a originii şi continuităţii poporului român, a unităţii şi varietăţii formelor de cultură populară.

Semnificativ în acest sens rămâne termenul „*vatră*”, străvechi, cu adânci rezonanţe (*vatră*, cf. alb „*votre*”; din fondul de cuvinte traco-dac, termenul are nenumărate accepţiuni semnificative: vatra stână, vatra bălciului, vatra băii, vatra iazului etc.), element definitoriu pentru un mod de locuire. Examinarea terminologiei casei româneşti atestă că elementele de bază ale locuinţei şi interiorului sunt de origine latină (*casă*, cf. lat. „*casa*”; *adăpost*, cf. lat. „*ad depositum*”; *a dura*, cf. lat. „*dolare*”; *perete*, cf. lat.

„*pariet*”; *curte*, cf. lat. „*cohorte*”, sau componente ale casei: fereastră, poartă, cheie, uşă, masă, scaun, pat, cuptor, a arde, flacăra, foc, fum etc.)².

La toate acestea trebuie să rămână exemplu elementele arhaice, de străveche tradiţie, menţinute în complexul casei şi al gospodăriei.

Despre cele mai primitive forme ale locuinţei în satul Livezi am amintit deja în capitolul al II-lea. Istoricul satului prezentând mărturia (ale oamenilor) despre existenţa unor metode vechi de adăpostire, utilizate de cei mai vechi locuitori, ei stăteau în zona depărtată de sat pe fâneţele unde îşi păşteau cirezile („*La grădina Puiului*”, „*În Aprăşmai*”), „*bârlogul*” apărea în aceste condiţii cel care-l stăpânea, îl folosea şi ca loc de preparare a cârnii.

Relatările informatorilor arată şi faptul că asemenea „*bordeie*” apăreau ca necesitate de adăpostire în faţa autorităţilor maghiare.

„*Veneau jandarii şi-i prindeau pe fişiori; pe moşul meu l-a scăpat mama pe fereastră, i-a dat o chită şi dus a fost, doişpe ani a stat la Tri Fântâni...*”

Ne-o fost spus că n-aveau unde şădea când veneau înapoi şi îşi săpau bârloage, măi la deal, ca să nu-i găsească” (Informator Tanko Ion-68 ani).

Sub incidenţa acestei motivaţii oamenii descriu o altă formă veche, există astăzi la stâne – „*surla*”, adăpost pentru ciobani.

În studiul său, I.I. Rusu consideră bordeiul ca fiind cea mai veche şi simplă formă de locuinţă, iar surla, ca o construcţie mai durabilă, din lemne despicate, aşezate oblic într-o formă conică³.

Pentru ciobanii care urcă în munte, la Născălat, „*surla*” este un adăpost ad-hoc din crengi de brad prinse pe un schelet de câteva lemne.

Asemenea forme nu caracterizează arhitectura satului Livezi, cu atât mai mult cu cât existenţa lor ţine doar de un timp foarte îndepărtat. Predominantă din acele vremuri era locuinţa tradiţională de suprafaţă şi permanentă⁴.

„*Casa cu cămară*” – considerată în toate tratatele de etnografie ca fiind cel mai vechi tip de locuinţă – a fost prima formă de casă din Livezi. Se intra direct în „*odaie*”, apoi în „*cămară*”. În urmă cu câţiva ani se mai puteau vedea „*la Bucur a Ştefănoaii*”, „*la Toader a Chivii*”, „*la Petreu Marii*”, „*la Hărcăşu*”...

Construită din bârne rotunde sau despicate, fără zid, cu acoperișul din paie sau „draniță”, casa cu cămară a evoluat de la forma foarte simplă, fără „tărnanț”, spre aceea „cu prispa” sau „tornanț” de-a lungul casei. Prispa, liberă în lungul fațadei sau pe trei laturi, era lucrată dintr-un schelet de bârne în care lutul bătut era îmborsat mereu. În interior pereții din bârne și scânduri înnegrite de vreme contrastau cu „albeața” lutului pe care femeile îl înnoiau mereu.

„Simbătă spre seară bunica lipea mereu pe jos «odaia» pentru a fi prănită duminică și în săptămâna care urma” (Informator Bucur Melania – 61 ani).

Ulterior, casa a fost podită cu scândură, fațada și lateralele lipite cu lut și date cu humă. Peste prispa a apărut tărnanțul, ridicat pe stâlpi de lemn sau pe un zid de pietre scoase din albia pârâului.

În casa de locuit vatra era amplasată în colțul încăperii, având un horn împrejmuit de scânduri la gura din tavan, prin care fumul umplea acoperișul.

Acest tip a evoluat; camera a fost transformată în locuință, loc de ședere ziua și de gătit, iar „odaia” inițială a devenit „casa cea curată”, în studiul lui V. Butura numită „casa cea frumoasă” sau „dinainte”⁵. Pe locul cămării s-a construit soba, zidită ca și „vatra”, dar cu plită.

Faza inițială a construirii caselor respectă ritualul de alegere a locului de casă. Acesta trebuie să fie „curat”, adică eliberat de lucruri „necurate”, „rele” și apoi să fie lângă apă, la soare; mai târziu se cerea să fie aproape de drum.

Lemnul era pregătit cu mult timp înainte; pentru a se usca bârnele, se cojeau (apoi erau cioplite în patru „muchii”). La casele vechi erau bârne necioplite tăiate în „crestătură”. Crestăturile îmbinau „tălchile” așezate pe temelie. Capetele rămăneau în afară cu 30 cm. Cununa orizontală de bârne se întrerupea în dreptul ușii sau ferestrelor pentru fixarea „ușorilor” (tocurilor). Locul de îmbinare a bânelor se numește și astăzi „cheutoarea casei”.

În perioada mai nouă lemnul era cioplit în patru muchii încheiate în „dinte de lup” sau în „coadă de rândunică”. Așezate orizontal, bârnele erau prezăzute cu „purici” pentru lipitura de lut.

Acoperișul în patru ape era cândva și cu „jupi” de paie, apoi cu draniță sau țigla. Când se încheiau căpriorii în cele două vârfuri se punea crucea – semn al binecuvântării și bunăcredinței, alături de un mănunchi de flori.

Casele vechi aveau și două hornuri lipite cu lut. Printre bârne se lipea la fel și se tencuia, vărind doar în jurul ferestrelor și ușilor. Ferestrele erau mici cu câte patru gemurele, iar în exterior se făcea un brâu din lut albastru, pe care îl lipeau mereu.

De la forma cea mai arhaică, în sat sau ridicat case cu două camere și cămară în mijloc, mărită apoi la dimensiunea unei camere mai mici și tindă.

Sunt case în sat care păstrează vechimea tipului de construcție, comun de altfel unei zone etnografice răspândite. Cercetătorii motivează apariția lui prin procesul de intensificare al creșterii animalelor aducătoare de bogăție. „...în unele zone etnografice, cum sunt Țara Bârsei, Mărginimea Sibiului, sudul Transilvaniei etc. a început să se treacă la locuința de acest tip... încă din secolul al XVII-lea”⁶.

În prezent, noul și vechiul se întâlnesc la fiecare pas în arhitectură. Transformările se reflectă și în mutațiile petrecute în cadrul tipologiei locuințelor prin construirea unor case mari, spațioase, uneori dezvoltând un stil local de arhitectură, alteori preluând tipuri specifice ținutului învecinat sau modele adaptate spațiului. Sătenii mai puțin înstăriți au păstrat forme mai vechi înnoind exteriorul, alții au completat spațiul de locuit adăugând fie în dosul casei, fie lateral o încăpăre funcțională pentru orice anotimp, dar cu precădere vara, numită „bucătărie de vară”.

Dinamica procesului de înnoire a arhitecturii satului s-a manifestat nu numai prin lărgirea spațiului de locuit, ci și în sensul modernizării și amenajării, al îmbunătățirii materialului de clădit, al schimbării concepției și viziunii estetice. Case cu trei sau patru camere, mai toate cu verandă sau chiar cu un nivel înfrumusețează satul. Aspectul lor reflectă o revoluție a gândirii și a integrării în contemporaneitate.

Casa țărănească „nu este totuși numai un adăpost de vânt, de ploaie, de frig, ci și o realizare de gust armonizată cu peisajul din care se desprinde”⁷.

Decorația exterioară este strâns legată de contextul istoric, cultural și economic. Casele vechi, de până la începutul secolului al XIX-lea, vădesc preocupări artistice minore. După noile condiții istorice și sociale create în urma Unirii, apar preocupări noi și orientări spre forme evolute. Acestea se descoperă în tehnica de decorare a streșinilor, a scândurilor și stâlpilor tărnanțului, mai rar coama acoperișului.

Influențe exterioare țin de perioada construirii viaductului. Spun bătrânii că „podnabele”

din lemn de pe una din cele mai vechi case ar fi fost realizate de italieni când au construit calea ferată.

Construirea casei din cărămidă a oferit prilejul opțiunii pentru o varietate cromatică a decorului exterior în concordanță cu bunul gust și dorința de personalitate a ficărui gospodar.

Matca stilistică rămâne aceeași, conturată prin armonia împreunării culorilor într-o armonizare cu peisajul.

B. Decorul interior

În srtânsă legătură cu arhitectura casei, interiorul locuinței tradiționale românești trebuie privit ca o categorie istorică ce are o structură unitară de ansamblu, cu diferențieri zonale, o entitate care concentrează toate genurile de artă populară în combinații care prefigurează specificul local.

Preluând o afirmație a lui Gaston Bachelard, putem spune că, în interiorul locuinței din satul Livezi „... trecutul, prezentul și viitorul se întâlesc conferindu-i dinamism diferit, adesea interferându-se, uneori venind în contradicție, alteori stimulându-se unul pe altul și asigurând în acest fel transformarea, evoluția calitativă”⁸.

Interiorul locuinței reflectă în egală măsură viziunea estetică a locuitorilor, simțul lor pentru proporții armonioase, pentru simetrie, relația dintre viața de familie și cea socială a satului, schimbul de valori culturale cu comunități mai apropiate sau mai îndepărtate.

Un aspect important în definirea acestui microunivers îl constituie distribuția funcțională a spațiului – „pe colțuri” după cum spune V. Butură, repartizate astfel: „colțul cu vatră pentru foc, colțul cu pat, colțul cu masă, colțul de după ușă cu lavița sau podișor pentru vase”⁹.

Casa cu o încăpere este tipul cel mai vechi care a supraviețuit până în timpuri apropiate. Modul de organizare a camerei de locuit indică faptul că satul se află la răscruce de drumuri între Transilvania și Moldova. Sistemul de încălzire cu vatră și cuptor, apoi cu vatră liberă „cotlon” și „cujbă” cu coș, așezată lângă perețele median către ușă, este tipic transilvănean. Dispunerea mobilierului cu patul de-a lungul peretelui din spate casei, „lăițele” cu masa înaltă în față, culmea pentru „straie” fixată deasupra patului sunt de asemenea specifice Transilvaniei.

Modul de aranjare a țesăturilor din lână, cu tendința de a îmbrăca pereții odăilor cu păretare, ștergare, iar pe lăzile de zestre să se pună tcancuri de textile țesute în casă, ne duc

cu gândul dincolo de Carpați, în zona Moldovei. Se poate desluși din investigațiile realizate o imagine străveche a interiorului și alta a zilelor noastre. Au rămas mărturie una sau două relicve de interior ale trecutului, în care te uimește statornicia și izul de vreme foarte veche care a trecut peste pereții sau tavanul din lemn și totuși păstrate cu sfințenie.

Casa de locuit în Livezi este încă o dovadă a vechimii acestei așezări. Vechea casă de locuit avea pereții netencuiți decât în jurul ferestrelor, apoi până la tavan, dar foarte mult timp tavanul a rămas din bârne „podite” cu scândură, care era locul unde patina vremii nu înșela pe nimeni.

Apoi, colțul cu vatra a păstrat una dintre cele mai arhaice forme ale interiorului. „Este poate greu de închipuit, pentru cel care nu a văzut cum arată o vatră arhaică în mediul ei natural, din casa tradițională, rostul pe care vatra le-a avut în viața țăranului nostru, rolul fundamental pe care l-a îndeplinit... ea constituie în fond, centrul de coeziune al întregii vieți familiale...”¹⁰.

Odată cu dezvoltarea planului de locuință, vatra dispare fiind înlocuită cu sobă construită din cărămidă sau din fontă. La casa cu două încăperi, cea de-a doua era „casa cea curată”, oferită doar oaspeților, folosită ocazional și fără sistem de încălzire.

Spațiul dintre sobă și perete, numit „cotruță”, era destinat momentelor de odihnă și apropiere, de căldură pentru „moșul care trăgea din pipă” sau pentru copiii dornici de hârjoană. „Când eram niși și venea șineva la noi, numa' în cotruță ne opream că tata nu ne lăsa să căscăm gura la șe spun oamenii mar'” (Voșloban Varvara, 68 ani).

De-a lungul pereților, în unghi, erau dispuse „lăițele”, utile și pentru depozitarea obiectelor de uz casnic sau textilelor, dar și ca loc de dormit. La locul de întâlnire se afla masa. Patul completa un alt colț al casei, deasupra căruia, la 30 de cm mai jos de plafon, se afla „culmea”, un lemn mai gros fixat la cele două capete pe care se aranjau piesele de îmbrăcăminte. În apropierea vetrei se afla „blidaru” și „colțaru”, suspendate pe perețele rămas liber.

Mărturisesc unii locuitori că în foarte străveche existență a satului, masa era cu trei picioare și foarte joasă, iar patul foarte puțin ridicat de la podeaua din lut.

Din acest univers arhaic s-au păstrat cu candoare și simț al conservării tradiției fiecare element dispus astăzi altfel, cu o altă funcționalitate și formă evoluată. Rămâne vestigiu și pentru prezent un simț profund al simetriei, o

judicioasă economie de spațiu, casa fiind un loc liber de manifestare și evoluție a existenței. De la cea mai simplă organizare interiorul a evoluat spre complexitate: a doua cameră, „*cea curată*”, păstra pe culme haine de sărbătoare, iar paturile așezate paralel cu masa între ele lângă perete, în dreptul ferestrei creau o ambianță de confort și primitoare pentru cei care treceau pragul casei.

Mai mult și mai târziu, a treia cameră devenea „*prânzătoriu*” și cealaltă rămânea „*odaia de dormit*”. Așa se prezintă și astăzi interiorul în acest sat, elementele de mobilier constituind nota de modernitate a fiecărei case – în combinație cu elementul arhaic.

a) Mobilierul

Cele mai vechi piese de mobilier din casa livezeană sunt lavițele confecționate din scândură groasă, cu ladă dedesupt și cu spătar pe trei laturi, vopsite mai târziu și ornamentate prin creștături sau desene. La Muzeul satului se păstrează cea mai veche formă, ca o ladă lungă, fără spătar, nevopsită cu capac și, în interior, cu trei compartimente.

Locul de maximă importanță decorativă îl constituie patul, datorită țesăturilor grupate aici. Compus inițial dintr-un cadru de scânduri și patru picioare de lemn, patul a fost înălțat după tipul răspândit în Transilvania și apoi lucrat din tăblii de cele mai multe ori decorate. În „*casa cea curată*” înălțimea lui putea fi de 1–1,20 m, înălțat și mai mult prin aranjarea până aproape de culme a țesăturilor și pernelor. În casa de locuit era acoperit cu „*tol*” (cergă) din lână sau „*sănirău*” țesut.

O piesă de mobilier nelipsită din oricare interior este masa. De formă circulară, foarte joasă, sprijinită pe trei picioare, cu scăunele lucrate asemănător, a fost cel mai vechi tip care corespundea camerei „*împodobite*” și lipită cu lut. Masa de formă dreptunghiulară cu dimensiuni reduse, lucrată din lemn și scândură este tipul cel mai familiar – și răspândit. Sertarul de dimensiuni mai mari numit de localnici „*ladameasă*” – lada mesei, completează și astăzi forma. Piesă străveche de mobilier și de bază în ceremoniile familiare sau în obiceiurile din ciclul anului, masa se distinge prin curățenia ei – ca o grijă permanentă a casei.

În preajma mcsci, dacă era în colț, deasupra se afla „*colțarul*”, un dulap în trei colțuri cu ușă în care se păstrau acte, obiecte de preț sau „*sticla de rachiu pe care stăpânul casii, adică tata o ținea sub cheie*”, după cum spunea badea

Simion Bucur. Tot deasupra mesei era locul iconelor de lemn sau pe sticlă, încadrate de ștergare. Acestea se puneau și deasupra polițelor sau cuierelor sau blidarelor – piese pentru agățat urcioare, farfurii, cancee cu rol decorativ. Blidarele erau dulapuri pentru păstrarea vaselor de uz gospodăresc, cu polițe și două uși numite și „*costăn*”. Mai târziu, acestuia i-a fost atașat în partea de sus un corp din „*polițe*” și „*lețuri*” pentru farfurii și căni, căpătând forma unui bufet pentru bucătărie, dar amintind de cele răspândite în Europa nordică, centrală și apuseană, frecvent folosite în Transilvania.

În locuința țărănească nu au existat dulapuri pentru îmbrăcăminte, rolul acesta fiind preluat de lada de zestre, confecționată din lemn și scândură, ornamentată prin ardere sau vopsea. Multe case din Livezi mai păstrează astăzi această piesă de mobilier larg folosită și cunoscută în cuprinsul țării.

Diferitele piese de mobilier lucrate în cadrul gospodăriei sau de meșteri specializați, provenind de la diferite generații, se assemblează armonios unele cu altele datorită simplității și concepției unitare, fiind puse în valoare prin petele de culoare ale țesăturilor de interior.

b) Țesăturile de interior

Împodobirea interiorului cu ajutorul țesăturilor este de veche tradiție în țara noastră, cu un rol utilitar la început, treptat accentuându-se caracterul decorativ al lor.

În condițiile determinate de practicare multiseculară a unor ocupații specifice ca agricultura și păstoritul, la baza producerii țesăturilor pentru interiorul țărănesc și confecționării pieselor de port a stat materia asigurată de cultivarea plantelor textile și de creșterea animalelor.

Atât pentru obținerea țesăturilor și a alesăturilor din interiorul locuinței cât și pentru cele destinate costumului s-au folosit în egală măsură, dintr-o vreme a întemeierii așezării chiar, fibrele vegetale: inul și cânepa și animale: lâna. Ca urmare a specificului muntos, se remarcă o mai mare varietate de țesături din lână.

„*Meșteșugul țesutului – spune V. Butură – era cunoscut încă din neoliticul timpuriu, iar spre sfârșitul neoliticului aproape nu există așezare în care să nu fie întâlnite piese ale războiului de țesut*”¹.

Preocupare în exclusivitate a femeilor, țesutul în Livezi reprezintă una din dovezile evidente ale îndemnării, fineții, unei inteligențe

creativă, a măiestriei de a realiza fiecare pentru casa ei sau pentru copii „*podoabe*” mai frumoase decât ale altora.

Inițial toate țesăturile de interior au avut una rol practic, fie că au servit ca așternuturi, pânzeturi, fie că acopereau pereții. Din punct de vedere funcțional, țesăturile decorative pot fi grupate: fețe de masă sau „*măsărițe*”, lepedee și fețe de pernă, ștergare de icoană, ștergătoare de blide și „*șărbăte*”.

Fețele de masă erau țesute din cânepă și apoi în; abia mai târziu, spre sfârșitul secolului trecut femeile au reușit să aducă din Ardeal sau din Moldova bumbac pentru pânzeturi. Tehnica de lucru era „*în două ițe*”, firul în amestec bumbac și cânepă sau în din care se realiza „*pânza mistreată*” (inf. Bucur Varvara).

Mai târziu se introduce și forma în patru sau mai multe „*ițe*”, cu „*brăduș*” sau „*cu absătură*”. Cele două foi componente se uneau prin „*cheițe*” – dantelă croșetată cu „*cârlișușul*”.

Ștergătoarele pentru blide urmau același procedeu fiind uneori împodobite cu dungi colorate în contrast cu albul fondului.

Forme de o aleasă măiestrie etalează ștergarele ornamentale. Din cânepă în vremea de demult, pentru a rezista, din în apoi și bumbac, aceste piese îmbogățeau cu distincție arta populară din Livezi. Într-un context de simplitate, simț estetic în îmbinarea motivelor și culorilor și decor geometric, țesutul ștergarelor a însemnat preferință în activitatea femeilor de aici. Cu alesături la cele două capete, cu 12 ițișoare, cu un decor geometric în negru, roșu sau galben (uneori maro) piesele reprezintă mândria casei din Livezi. Ele pot fi văzute nu numai pe pereți, dar și pe coșurile cu merinde sau pe toate obiectele ce însoțesc ceremonialul de înmormântare. De aceea, femeile vrednice țes din vreme „*valuri*” de pânză pentru ștergare tăiate și împodobite cu dantelă „*cipcă*” croșetată – mai îngustă și mai fin lucrată.

Aceeași dantelă, dar de dimensiuni de 10–12 cm lățime ornamează lepedeele, a căror pânză era numai din cânepă, pentru purtat, și din în sau bumbac pentru acoperit patul.

Un rost aparte l-au avut și „*capetele de pernă*” țesute în „*vrăste*” cu negru și roșu doar la un capăt, în rest din pânză în două ițe.

Gama țesăturilor din lână pentru interior este mai largă.

Așternute pe pat, „*țolurile*”, se țes din fire de lână răsucite gros numite „*drugă*”, cu o spată mai rară, într-o singură nuanță sau „*vărgate*”. Țesătura se ducea la moară unde era „*chiuă*” pentru îngroșat și scămoșat.

O țesătură bogat decorată este „*păretarul*” sau „*pânirăul*”. Realizarea lor necesita o perioadă destul de îndelungată pentru definitivare.

În vremea călduroasă se preparau coloranții vegetali și se vopsea lâna toarsă și în sculuri. Lucrul la război rămânea mai ales pentru iarnă. Din urzeală de bumbac și cânepă se făceau frânghii. Pe urzeală se băteau firele de lână într-o varietate multicoloră pentru scoarțele de astăzi, în două nuanțe sau cu „*raze*” pentru piese mai vechi. Cel mai frecvent motiv a fost simbolul solar în motive concentrice pe un fond roșu, cu raze galbene, verzi, cărămizii, albastre. Se trece apoi la formele bicolore cu modele geometrice pe un fond negru frecvent combinat cu orice nuanță, iar mai târziu, sub influența motivelor bistrițene și moldovenești, s-au țesut „*covoarele*” cu ornamentică florală: trandafiri, căpșuni, crizanteme etc. Culori vii care contrastează cu fondul negru. Acum se nevedește din lână toarsă subțire și se „*bate modelul cu fire de melană*”.

De cele mai multe ori „*sămiraul*” care învelește patul este țesut în aceeași formă cu „*păretarul*”. Piesele cu model floral se pun doar pe perete sau ca „*preș*”. Nota de curățenie a casei este dată și de „*preșurile*” țesute în spată îngustă, din resturi textile, pe urzeală trainică și cu bătătură deschisă, culori pastelate. De aceea podeaua acoperită cu ele completează, într-un context de curățenie, peisajul tradițional.

De remarcat este și faptul că sunt multe femei care astăzi țes cuverturi în stil popular de o rară frumusețe.

„*Gustul rafinat al creatoarelor* – spune Tancred Bănățeanu – *a știut să grupeze armonice și gradat ornamente și culori în registre ornamentale savant dispuse*”¹².

În orice colț din cameră te-ai afla găsești echilibrul liniilor. Privirea cuprinde unghiuri compuse armonios într-o simetrie prețioasă, într-un rafinament distins și maiestuos.

Note

1. Lucian Blaga, *Pitoresc și Revelație*, în *Trilogia culturii (Spațiul Mioritic)*, București, Editura Minerva, 1969, p. 256.
2. I. I. RUSU, *Elemente autohtone în terminologia așezărilor și gospodăriilor*, în A.M.E.T., pe anii 1962-1967, Cluj-Napoca, 1966, p.76; cf. I. Vlăduțiu, op.cit., p.171.
3. *Ibidem*.
4. Cf. ION VLADUTIU, op. cit., p. 159.
5. V. BUTURA, op. cit., p.
6. ION VLADUTIU, *Contribuții la cunoașterea structurii sociale a păstorilor transhumanți în secolul al XIX-lea*, București, 1969, p. 202.
7. N. MĂRGINEANU, *Sub semnul omeniei. Particularitate și universalitate în cultura română*, București, Editura pentru Literatură, 1969, p. 172-194.
8. G. BACHELARD, *La poétique de l'espace*, cf. T Bănățeanu, op. cit., p. 151.
9. V. BUTURA, op. cit., p. 107.
10. ION VLADUTIU, op. cit., p. 171.
11. V. BUTURA, op. cit., p. 286.
12. TANCRED BĂNĂȚEANU, op. cit., p. 149.

Abstract

This article belongs to the study "The Folklore Monography of the Livezi Village". The present chapter deals with what the author calls "The Dwelling".

In the life of the village, the house remains a harmonious blend with the landscape it belongs to. "The cottage, irrespective of its reduction to the elements vital for sheltering, will always bear a sign of nobility". Undoubtedly, the Romanian people have an inner drive towards the picturesque. Nevertheless, they included in this drive such free rhythm, measure and soul, never found at any of the neighboring populations".

Only when the house appears as a symbol of the unity between the two traditional values in the existence of the peasant - the material and the spiritual - will the meaning and the value of the house be thoroughly grasped.

This double value can be spotted in every popular object or phenomenon.

Moreover, the space that shelters the bread as well as the doina, the ashes and the lamentation, the bench and the embroidered peasant blouse or the weeping of the bride has the significance of a sacrifice for harmony, cleanliness and beauty.

Dorina Drăghici-Moraru

Prof. Colegiul Național „Octavian Goga”

Miercurea Ciuc, Str. Tudor Vladimirescu, nr. 40

Tel 066/112570